

Forord

Jeg har skrevet denne bog, fordi jeg havde lyst. En dag hentede jeg pc'en, og så begyndte jeg simpelthen at skrive. Dermed ikke sagt, at jeg ikke havde tænkt tanken før, for det havde jeg. Jeg var endda begyndt på bogen én gang tidligere, men stoppede igen, da jeg kunne mærke, det ikke var tid.

Jeg er en helt almindelig kvinde på nu 45 år. Jeg har intet højt forkromet mål eller en speciel målgruppe for denne bog; den handler ganske enkelt om nogle episoder i mit liv. En del helt almindelige hændelser, som de fleste mennesker oplever: dødsfald, skilsmisse eller frygt for sygdom. En anden episode i bogen omhandler en voldsom og skelsættende trafikulykke, som nær havde kostet mig livet og tvang mig til at revurdere alt.

Denne selvransagelse har lært mig at se det positive – også i tragiske hændelser, og kan jeg gøre bare ét menneske glad indeni via min beretning, er ønsket for min bog opfyldt.

Anne Giehm 2009

Mor

Kan huske jeg endelig følte mig fri, helt fri for første gang i mindst et år. Fri til at køre, fri til at gå - bare helt og holdent fri!

Det havde også været et svært år. Udover skilsmissen mistede jeg min mor - inden for samme uge. Jeg havde kendt min eksmand i otte år, og det havde været godt og lykkeligt næsten alt sammen. Det mystiske var, at da vi blev gift efter fem års samliv, var det som om, det blev forkert, og det endte med, han tog beslutningen om, at vi måtte gå hver til sit. I begyndelsen troede jeg, at jeg aldrig skulle komme videre, for ondt gør det jo, men efter den obligate sørgeperiode må jeg tilstå, at jeg sagtens kunne se, vi ikke passede sammen, og jeg har mange gange siden sendt ham en kærlig tanke, fordi han havde modet til at bryde op. Jeg ved, det må have været svært og kostet mange svære overvejelser. Det var også godt for mig og satte en personlig udvikling af den anden verden i gang.

*

Det havde været nogle hårde timer i statsamtet, men fjerde gang lykkedes det uden for meget pa-

laver. Min mor var indlagt, men skulle hjem den ellefte december. Husker, jeg mødte min tante dagen før om morgenen; hun var på vej ned for at julepudse mors vinduer, så hun kunne blive overrasket og glad, når hun kom hjem fra hospitalet. Jeg fortsatte på min cykel ind til København, hvor jeg arbejdede. Havde en helt igennem begivenhedsløs almindelig arbejdsdag.

*

Jeg kommer hjem kvart i fem. Telefonsvareren blinker - det er fra hospitalet og den afdeling, hvor min mor er indlagt. Vil jeg lige ringe? Tømmer opvaskemaskinen, går på toilettet, lufter min hund Adonis; tiden går, kigger på telefonen, ringer ... *nu skal jeg hente vagthavende læge*, siger stemmen ... vagthavende i røret præsenterer sig ... efter lidt indledende snak siger han de grusomme ord: *Din mor er desværre død her til eftermiddag*.

Mener jeg falder ned på knæ og brøler grædende, at det må være en fejl. Det står ret tåget. Chokket er enormt. Hun var indlagt på grund af sin astma. Fjorten dage før havde en læge bedyret, at min mor nok skulle komme på benene og blive helt rask igen. Hun var for tyk, og der var også opstået problemer med væske i benene, men

hverken jeg eller lægerne var klar over, at det var ved vejs ende.

Jeg får på en eller anden måde ringet til en veninde. Hun er ved at afrime sin fryser, men siger til mig, at hun lige får ordnet det nødtørftigt færdigt, og jeg synes kun, der går to sekunder, så står hun i døren, træder indenfor og omfavner mig ... tak, kære Lisbeth, det var lige, hvad jeg havde brug for!

Jeg ringer også til min og mors fælles frisør gennem mange år, Ann-Marie. Det gør jeg, fordi vi alle tre er meget fine venner, også når der ikke er hår involveret. Hun græder og er så rystet, at også hun kommer med det samme.

Lægen, der ringer med den forfærdelige besked, siger til mig, at han gerne vil have, jeg kommer derud, både for at se min mor og for at tale med personalet. Han siger meget betænksomt, at han ved, jeg plejer at komme i bil, men det må jeg love ham ikke at gøre denne aften, altså ikke køre selv. Det behøver han nu ikke at sige, for jeg er vist ude af stand til overhovedet at huske, jeg har en bil.

Ann-Marie kører ...

Kommer derud og ser min smukke mor ligge der og være helt død; det *er* altså sandt. Føler al-

ligevel, hun bliver lidt varm, da jeg rører det kolde ansigt. Jeg kan huske, jeg taler meget længe til hende - siger, hun er så smuk og ligner en engel - at jeg kan se, hun ønskede døden, og at hun er taget af sted i rette tid. Alt det synes hendes ansigt at afspejle. Indeni føler jeg endnu mere, end jeg rent faktisk udtrykker; det vælter simpelthen rundt med indtryk, det er nærmest, som om jeg vil suge hele rummet og atmosfæren til mig, Jeg vil indprente mig, hvordan hun ligger under lagenet, og hvordan den døde krop føles. Samtidig er jeg skide bange for at røre hende; jeg tænker, det vil forfølge mig i drømme i årevis, fornemmelsen af den kolde og stive krop. Heldigvis skete det ikke, men jeg sov med en lille lampe tændt i mit soveværelse to år efter hendes død. Jeg kunne bare ikke ligge der i mørket ...

Mine to venner står ved vinduet i hospitalsstuen og tuder over min tale til min mor. Jeg har ikke helt lyst til at gå derfra, ved jo godt, at personalet ikke har det samme forhold til hende som jeg.

Heldigvis ved jeg lige, hvad min mor ønskede efter sin død, og jeg er slet ikke i tvivl om, hvordan bisættelse og det hele skal tage sig ud. Begynder næsten med det samme at planlægge op-

pe i mit forpinte hoved. Må til sidst sige farvel, men kan kun få et *på gensyn, elskede mor* over mine lammede læber. Synes selv, det lyder lidt tamt, men føler alligevel en indre styrke, jeg ikke aner, hvor kommer fra.

Jeg går ned på personalets stue og får her udleveret to grønne poser med mors navn på hvid mærkat og nedenunder: *69 år*. Det var det, mor nåede at blive, og resten af hendes eksistens ligger nu i disse to poser.

Jeg er lige ved at kaste op over at skulle tage hjem med de poser.

Lisbeth tager med mig hjem og bliver der til klokken halvfem om morgenen. Vi sidder bare og sidder. Jeg taler lidt om min mor, og Lisbeth gør alt det rigtige og lytter bare til mig. Jeg bliver træt og tænker, at det måske ville være sundt med lidt søvn til de næste mange dages gøremål. Da Lisbeth skal hjem, følger jeg hende ud i entréen - hvor poserne står. Jeg tager hænderne op som en slags skyklapper, lukker Lisbeth ud og styrter ind i stuen igen; jeg kan under ingen omstændigheder glo på de poser der midt om natten.

De næste par dage går med forberedelserne til bisættelsen som skal foregå om mandagen den at-

tende december. Jeg vælger kiste, blomster, urne og alt det der.

Det er en sød bedemand, og jeg føler, jeg kan være helt mig selv. Han spørger blandt andet, om min mor skal lægges i kisten i ligklæder, eller om jeg har noget tøj, hun skal have på. Det går op for mig, der aldrig har prøvet dette før, at der godt nok er meget at tage stilling til.

Min mor var skide sjov og modebevist, så jeg vælger noget af hendes eget tøj - selvfølgelig det, jeg ved, hun altid susede rundt i, og da det er snavset, ryger det i maskinen. Ok, det er altså en surrealistisk oplevelse at vaske sin døde mors tøj og vide, hvad der skal ske med det, når det kommer ud af maskinen. Da jeg har lagt tøjet i en pose og skal af sted til bedemanden, stopper jeg pludselig op i entréen. *Hvem elskede min mor lige så højt, som hun elskede mig?* Min pragtfulde hund – jeg ryger ind i stuen og tager en ordentlig bunke løse hår fra ham og smører det ud over buksebenet på de bukser, min mor skal have på. Yderst tilfreds tager jeg af sted, og da jeg skal aflevere posen, skynder jeg mig lige at fjerne skoene - hun sparkede altid som det første skoene af, når hun kom ind udefra - pokkermig om hun skal ligge der iført sko! Det er ufatteligt, hvad man heldig-

vis husker i sidste øjeblik, så det hele alligevel bliver helt rigtigt.

Derfra af sted til kirken lige ved siden af, hvor jeg har boet fra seksårsalderen, og hvor min mor stadig boede, da hun døde.

Heldig igen - verdens sødeste og mest indfølelse præst, næsten gået på pension, tager imod mig og skal bisætte min mor. Jeg har kun talt i fem minutter, da han kigger på mig og siger: *Hvis du kan og vil, skal du selv holde tale for din mor i kirken.* Jeg bliver lige en anelse forskrækket, men finder hurtigt ud af, at det er en god idé. Vi aftaler sange, og jeg tager hjem opfyldt af talen.

Det er af yderste vigtighed for mig, at talen bliver perfekt og forstået af såvel min mor som af gæsterne i kirken. Jeg skriver og græder i lang tid ... det er et forløsende projekt, jeg har gang i, tænker, at præsten må have vidst, hvad han gjorde.

Talen bliver halvanden side lang, og jeg har stillet den direkte til min mor samt til gæsterne. Jeg er ærlig talt stolt af mig selv.

Selve dagen oprinder, og jeg bliver spurgt, om jeg vil komme til kapellet og se min mor en sidste gang. Det er den søde bedemand, der spørger. Efter kort betænkningstid siger jeg nej tak. Jeg

tænker, at hun nok har ændret sig på de seks dage, og på min nethinde er hun jo så smuk og vidunderlig, helt engleagtig, så hvorfor ødelægge det? Bedemanden siger, jeg er fornuftig. Han henviser blot til, at en død ændrer sig meget på seks dage, og jeg har ingen grund til at tænke anderledes end han. Min mor er desuden blevet obduceret, fordi hun døde pludseligt af et hjertestop, og både hun og jeg gik helt ind for obduktions-tanken. Undersøgelsen viser, at der også var en hjertelidelse på vej, og jeg tænker, at det var godt, hun drog af på det tidspunkt, for hun var kun seksten år indeni og ville have haft store vanskeligheder med at leve en tilværelse som hjertepatient.

Bedemanden kommer med min mor til kirken, og vi mødes der; jeg er lidt nervøs, mens præsten indledende taler, men så er det, den kommer flyvende ind ad vinduet, den der styrke, og jeg rejser mig, da det er tid at holde min tale.

Jeg går direkte op til kisten og stiller mig ved siden af. Så lægger jeg kærligt hånden på det hvide blomstersmykkede træ og siger: *Kære alle sammen og kære mor*. Jeg kigger rundt på de triste ansigter og tager mig gevaldigt sammen. Jeg fortæller om, hvordan det var, når min mor kom på besøg hos

mig. De turbulente scener, der udspillede sig i entreen, når hun ankom, hvor jeg aldrig kunne afgøre, hvem der var mest begejstret, hunden eller mor! Hendes forventningsfulde forespørgsel: *Har du været hos bageren efter kager?* Ve mig, hvis jeg havde glemt det, for så kom hendes forurettede ansigt til syne, og vi måtte straks på tur.

Præsten sidder ude i siden, mens jeg taler, og da jeg fortæller det om kagerne, smågriner han lidt. Jeg tænker, at det er vel så ikke den værste tale, og opmuntret en smule fortsætter jeg. Fortæller også om den bedste dag under mors måned lange indlæggelse. Det var den dag, hun havde været indlagt i fjorten dage, og hun kedede sig.

Den dag vågner jeg og har blærebetændelse. Jeg er jo ikke rigtigt syg, men jeg melder alligevel fravald på jobbet. Ved ikke, jeg vil gøre det, før jeg gør det, men klokken elleve ringer jeg til hospitalet og spørger, om min mor skal til nogle undersøgelser den dag, for ellers vil jeg gerne hente hende til en dag i det fri? Sygeplejeren, som er den sødeste unge mand, siger: *Sikke en god idé, nu bliver din mor bare så glad.*

Jeg kører derud og ned i parkeringskælderen, og der står hun på trappen og venter. Hun tripper af

forventning og glæde, og jeg kan næsten ikke vente med at komme ud af bilen og omfavne hende. Af sted kører vi, og hun vil gerne op og se til sin lejlighed først. Hun spurter op ad trappen, og jeg nyder synet, hun er så frisk at se på,

Vi ordner lidt deroppe, men så er det af sted igen, for agendaen er hygge og flødeskumskager hjemme hos mig og Adonis.

Vi går ind i kiosken hjemme ved mig, for min mor vil pludselig have et skrabelod. Hun er ellers ikke til den slags, men hun bedyrer, at hun føler sig heldig! Loddet gav som sædvanlig ingenting, men her siger jeg til gæsterne i kirken og min mor: *Jo, du var heldig, for fjorten dage senere fik du den fred, du havde ønsket dig så længe.*

Vi spiser og hygger, men jeg kan alligevel se, hun bliver meget træt i løbet af dagen. Hun holder ud, for hun vil have det hele med af denne dag væk fra hospitalet.

Jeg fortæller også om mit besøg hos hende, aftenen før hun dør. Hun hænger lidt med næbbet, for benene er begyndt at hæve igen. *Lægerne forstår det ikke, klager hun og er ked.* Hun står og putter sit hoved ind til mig, og så siger hun: *Det eneste, der betyder noget, er, at du kommer, og det gør du jo.* Jeg mærker hendes glæde ... det er den ellevte december, og personalet har i årstidens ånd

klæbet nogle vatkugler fast på glasdøren. Det sidste indtryk, jeg får af min mor i levende live, er igennem disse vatkugler. Dagen efter stopper hendes hjerte klokken tretten femogfyrre, og hun drager af for bestandigt.

Smerten er grim, men jeg er så lykkelig for, at jeg klarer det. Min tale afslutter jeg også med at sige: *Som med alt andet i livet foretog du din endelige exit med stil, og jeg ville aldrig have ventet andet.*

Min eksmand er med, og han bærer på den anden side af mig min elskede mor ud af kirken. Han græder, for han holdt meget af hende. Jeg græder også, men mest indeni, for jeg vil være stærk for min mor her på hendes sidste officielle optræden.

Men jeg er fri ... helt fri, og det fortsætter faktisk et stykke tid endnu.